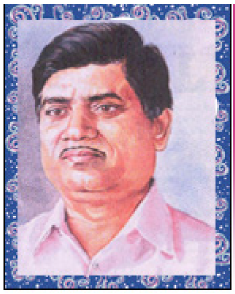

కొన్ని దశాబ్దాలపాటు ఆకాశవాణిలో వివిధ హోదాల్లో పనిచేసిన అల్లంరాజు వెంకటరావు గారు ‘సుధామ‘గా సాహితీ లోకంలో సుప్రసిద్ధులు. సుధామగారు కవి, రచయిత, వక్త, కాలమిస్ట్, కార్టూనిస్ట్, సాహితీ విమర్శకులు..! వృత్తి రీత్యానూ, ప్రవృత్తి రీత్యానూ ఆయన కలుసుకున్న, తెలుసుకున్న వ్యక్తుల గురించి, సందర్భాల గురించి ప్రతినెలా ‘రేడియో జ్ఞాపకాలు‘గా మలచి మనకి అందిస్తున్నారు. సుధామగారి ఇ-మెయిల్ - **sudhama_51@yahoo.com**

13

నేను ఆకాశవాణిలో చేరడమే వివిధభారతి వాణిజ్య ప్రసార విభాగంలో కావడంతో - అనివార్యంగా సినిమా పాటలతో, సినిమాలతో అభిరుచి, ఆసక్తి ఏర్పడింది. ప్రసారాలలో అధికభాగం హిందీ, తెలుగు సినిమా పాటలు వినడమే కదా! అప్పటిలో ఆకాశవాణి ఒక్కటే నిరక్షరాస్యుడిని కూడా చేరే ప్రసార మాధ్యమం కావడంతో సినిమా నిర్మాతలు రేడియోలో సినిమాల ప్రకటనలూ, సినిమాల ప్రాయోజిత కార్యక్రమాలూ ప్రసారం చేసేవారు. అందుకు వాళ్ళకయ్యే ఖర్చు కూడా ఆనాటి ‘టారిఫ్‘ల ప్రకారం తక్కువే! ప్రయోజనం మాత్రం ఎక్కువ. తెలుగు సినిమా ప్రాయోజిత కార్యక్రమాలతో పాటు, ఈనాడు గ్రూప్ వారి ‘ప్రియా‘ పచ్చళ్ళకు కూడా వ్యాపారాత్మకంగా ‘ఆదివిష్ణు‘వంటివారు చేసిన హాస్య రచనలతో ప్రాయోజిత కార్యక్రమాలు ప్రసారం అయ్యేవి. అవన్నీ చాలా పాప్యులర్.

అప్పట్లో వివిధభారతి హైదరాబాద్‌లో లైబ్రేరియన్‌గా ఉన్న ఎం.శ్యామసుందరి, అనౌన్సర్ ఆకెళ్ళ సీతాదేవి తెలుగు సినిమా పాటలకు ఒక రెడీ రిఫరెన్స్ అన్నట్లుండేవారు. ఫలానా పాట ఏ చిత్రంలోదని అనుమానం వచ్చినా, పాడిన వారి గురించయినా, ఆఖరకు ప్రొడక్షన్స్ గురించి కూడా - అందరికన్నా ఎక్కువ తక్షణ సమాచారం వారు ఇద్దరూ టక్కున చెబుతూండేవారు!

నిజానికి నా చిన్నప్పుడు నేను సినిమాలు చూసింది చాలా తక్కువ. నేను హె.ఎస్.సి ప్యాసయి కాలేజీకి వచ్చేనాటికి నేను చూసిన సినిమాలు మహా అయితే ఓ ఎనిమిదో పదో. స్కూల్లో ఉండగా ‘కాబూలీవాలా‘ నేను చూసిన తొలి సినిమా. ‘ఝనక్ ఝనక్ పాయల్ బాజే‘, ‘దో ఆంఖే బారాహాత్‘ స్కూలింగ్ రోజుల్లోనే చూశాను. వేసవి సెలవులకు మా అమ్మమ్మా వాళ్ళ ఊరు అనకాపల్లికో, మా బాబాయ్‌గారి - కాకినాడకో వెడితే సినిమాలు చూడడం ఉండేది. ‘సంసారం‘, ‘మాయాబజార్‘, ‘లవకుశ‘ అలా చూసినవే! మా నాన్నగారు అప్పటికే ఎక్కువ ఆధ్యాత్మిక మార్గంలో ఉండేవారు కనుక, అందునా ఇంట్లో ఆరుగురు పిల్లలం కనుక, ఆనాటి ఆర్థిక పరిస్థితుల దృష్ట్యాకూడా అయివుండవచ్చు - అసలు ఇంట్లో సినిమాలు చూడడానికి ప్రోత్సహించేవారు కాదు. ‘సెకండ్ షో‘ చూడడం అంటేనే ఒక విప్లవ చర్య క్రింద జమ అన్నమాట!

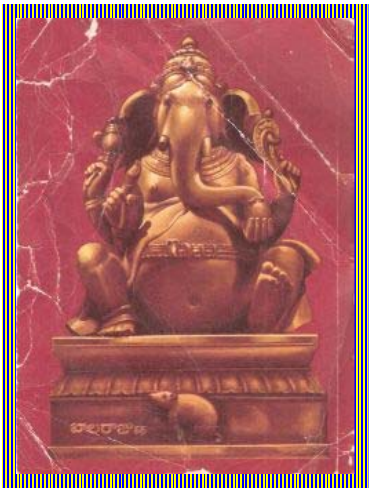

నేను కాలేజీలో చేరాక ఆంధ్రప్రభ, ఆంధ్ర జ్యోతి వంటి వాటిల్లో కార్టూన్లు వేయడం వల్ల, అయిదురూపాయలూ, పదిరూపాయలూ పారితోషికాలు వస్తూండేవి 'ఎం.ఓ'లుగా. దానితో కొంచెం స్వతంత్రంగా సినిమాలు చూడడం చేసేవాడిని. ముందుగా టిక్కెట్టు రిజర్వ్ చేసుకుని 1970లో బాపూగారి 'బాలరాజుకథ' సినిమా చూడడం, అప్పుడు కౌంటర్లో బాపు కార్టూన్లతో సినిమా ప్రచారపు చిన్నపుస్తకం, గణపతి బొమ్మ ఇవ్వడం బాగా గుర్తు! ఆ చిన్ని పుస్తకం ఎక్కడో పోయింది గానీ, ఆ గణపతి బొమ్మ 'బాలరాజు కథ' అని ఎలక దగ్గర ముద్రించి పంచింది ఇప్పటికీ ఉంది నాటి తీపి గుర్తుగా.

ఇంతకీ ఈ సంగతంతా ఎందుకంటే 'వివిధభారతి'లో ఉద్యోగం - సినిమాల పట్ల అభిరుచి పెంచిందని చెప్పడానికి. ఈనాడు గ్రూప్ వారి 'సితార' సినీవారపత్రికకు రేడియోలో వార్తలు చదివిన శ్రీ పన్యాల రంగనాథరావుగారే తొలుత కొన్నాళ్ళు ఎడిటర్‌గా ఉన్న విషయం చాలామందికి తెలియకపోవచ్చు! ఆ తరువాత మా మిత్రుడు, కథా రచయిత కొంపెల్ల విశ్వం 'సితార' చూసేవాడు. ఆపై ప్రముఖ కథా రచయిత శ్రీకంఠమూర్తి సితార సంపాదక బాధ్యతలు వహించాడు. కీ.శే శ్రీకంఠమూర్తి కారణంగానే - నాకు ఆర్ట్ సినిమా గురించీ, ప్రత్యామ్నాయ సినిమా మాధ్యమం గురించీ తెలిసింది. 'కాడు', 'సంస్కార' వంటి కన్నడ చిత్రాలు తనే నాకు చూపించాడు. తాను ఒరిజినల్‌గా 'కన్నడిగ'.

శ్రీకంఠ మూర్తే నన్ను సినిమా సమీక్షకునిగా చేశాడు. 'సితార' లో సినిమా సమీక్షలు గుడిపూడి శ్రీహరి చేస్తున్న రోజుల్లోనే - నా చేత కూడా శ్రీకంఠమూర్తి సినిమా సమీక్షలు రాయించాడు. థియేటర్‌లో మొదటిరోజు సినిమా విడుదలకాగానే టిక్కెట్టు కొనుక్కుని చూసి శుక్రవారం చూసిన ఆ కొత్త సినిమా సమీక్ష, శనివారం ఉదయం పదింటికల్లా రాసి అందచేయాల్సి ఉండేది. సినిమా విలేఖరులకు ప్రివ్యూలు, ప్రెస్‌మీట్ల స్థాయికి వెళ్ళడం ఆ తరువాత సంగతి! షిఫ్ట్ డ్యూటీల సుఖం ఏమిటంటే - శుక్రవారం మార్నింగ్ డ్యూటీ చేస్తే, మళ్ళీ శనివారం ఏ నైట్ డ్యూటియో ఉండేది! అంచేత మొదటి ఆట సినిమా విడుదలైన శుక్రవారం చూసేసి శనివారం ప్రొద్దున్నే ఆ అడిగిన సినిమా మీద రివ్యూ రాసిచ్చేవాడిని. సినిమా పజిల్స్ ఇవ్వడమూ అప్పుడే మొదలుపెట్టాను.

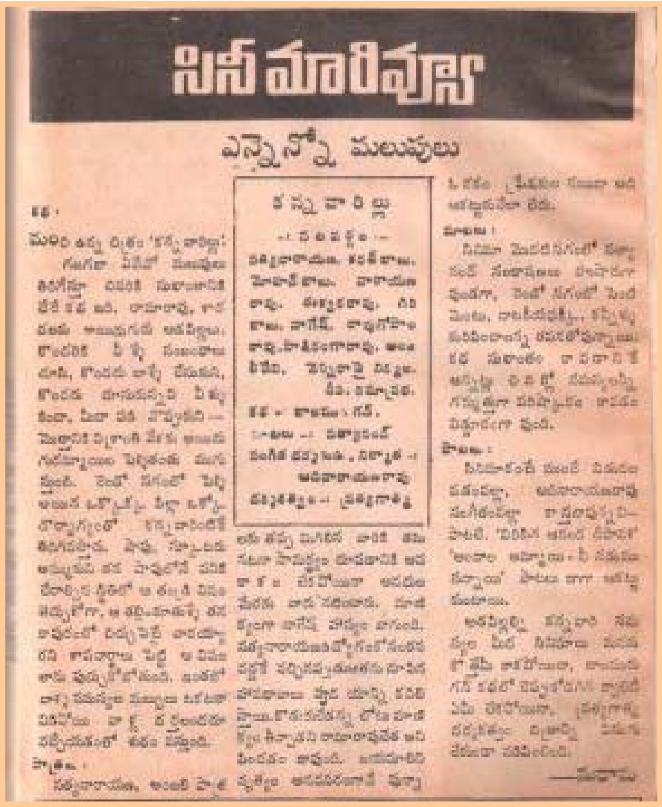
సినీ మా రివ్యూ

ఎన్నెన్నో మలుపులు

కన్నవారిల్లు

మొదలు వివిధభారతిలో చేరడం, సితారలో సినిమా సమీక్షలు తరచు రాస్తూండడం 1978లోనే. నాకు గుర్తుంది - 'సితార' వారపత్రికలో 'కన్నవారిల్లు' సినిమా పై నా తొలి సమీక్ష జూన్ నాల్గవ తేదీ సంచికలో వచ్చింది. అప్పటినుంచి నెలకు ఒక సినిమా అయినా తప్పక రివ్యూ రాస్తూండేవాడిని. వృత్తికి కూడా సినిమా పరిజ్ఞానం అవసరం కావడంతో సినిమాల గురించీ, పాటల గురించీ, సినీకవులు, రచయితలు, కళాకారుల గురించి ఆసక్తిగా షెడ్యూలింగ్‌కూ ఉపయోగపడుతుందని డ్యూటీ ఆఫీసర్‌గా నేను ఒక రిజిష్టర్ పెట్టి, అందులో టాపిక్ వైజ్‌గా, పండుగలకు సంబంధించీ - సినిమాల్లో ఉన్న పాటల పట్టికలు నేను రూపొందించా కూడా. ''సినిమాల్లో హాస్య పాత్రలు'' అంటూ శ్రీకంఠమూర్తి నా చేత వ్యాసం రాయించి 1978 జూన్ 11 సితారలో ప్రచురించి, సమీక్షలకే కాక సినీవ్యాసాలకూ శ్రీకారం చుట్టించాడు. ఆ వెనువెంటనే 'సినిమాల్లో నేపథ్య

సంగీతం` గురించిన వ్యాసం, తొలి సినీవ్యాసాలలో నేను రాసిన వాటిల్లో ఒకటి.

సినిమాల ఈ పరిజ్ఞానం - 'మణిమాల`, 'జనప్రియ` వంటి కార్యక్రమాలు రూపొందించి ప్రసారం చేయడానికి సహకరించింది. జ్యోత్స్నలాంటి సీనియర్ అనౌన్సర్ కూడా నాతో సంప్రదించి, నాకు స్క్రిప్టు రాసి చూపి, సలహాలు తీసుకోవడం సరదాగా ఉండేది! సినిమా ప్రకటనలు వివిధ భారతిలో బుక్ చేసే రేడియో కమర్షియల్స్ ఏజెన్సీవారు స్టేషన్ డైరెక్టర్‌కూ, మా పై అధికారులైన

జ్యోత్స్న

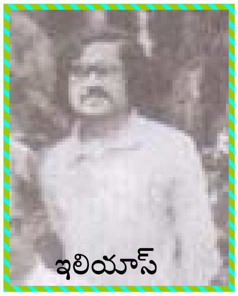
ఇలియాస్

ప్రోగ్రాం ఎక్జిక్యూటివ్‌లకూ అప్పట్లో సినిమా పాస్‌లు కూడా అప్పుడప్పుడు ఇస్తూండేవారు. శ్రీ అజీజ్ ఖురేషి ఇంటిమీదుగానే నేను మా ఇంటికి వస్తూండవలసి ఉండేది కనుక, ఆయన ఇంట్లో పాస్‌లు ఒకటి రెండుసార్లు నేను అందచేయడమూ గుర్తు! ఆయనంటే మొదట్లో కొంచెం 'జంకు` ఎక్కువగా ఉండేది. ఒకసారి జ్యోత్స్న మధ్యాహ్నం డ్యూటీలో ఉండగా నేను డ్యూటీ ఆఫీసర్‌గా ఉన్నాను. 'జనరంజని` శ్రోతలు కోరిన పాటల్లో - పాటవేయడానికి ముందు కోరిన వారి పేర్లు చదువుతూ, "ఓల్డ్ మలక్ పేట్ నుండి అజీజ్ ఖురేషి" అని చదవడంతో - అనౌన్సర్ బూత్‌కు డ్యూటీ రూం నుండి వెంటనే వెళ్ళాను. అనౌన్సర్ బూత్‌లో ఖురేషిగారు ఎదుటగా కుర్చీలో కూర్చుని నేను రావడంతోనే 'డ్యూటీఆఫీసర్‌గా నువ్వెంత శ్రద్ధగా మానిటర్ చేస్తున్నావో చూద్దామని నేనే నా పేరు చదవమన్నాను" అన్నాడు నవ్వుతూ. అలాంటి తమాషాలు, తలతిక్కలు ఆయనకుండేవి. కొంత 'ఆడపిచ్చి` కూడా ఉందని చెప్పుకునేవారు. జ్యోత్స్న, ఇలియాస్‌లను ఆయన చాలా ఇబ్బంది పెట్టడం, వాళ్ళమీద, వాళ్ళు డ్యూటీల్లో ఉండగా చిన్న తప్పు జరిగినా డ్యూటీ ఆఫీసర్ల చేత ట్రాన్స్‌మిషన్ రిపోర్టులు రాయించి, మీటింగ్‌లో న్యూన పరచడం జరిగేది. నిజమో, పుకారో నాకయితే తెలీదుగానీ -"నేనూ ముస్లింనే. ఇలియాస్ మాత్రమే కాదు" అంటూ ఓ సారి చెయ్యిపట్టుకోబోయాడని చెప్పుకునేవారు. ఏమయినా జీవితంలో ఎన్నో ఢక్కామొక్కీలు తిని రాటుదేరిన జ్యోత్స్న, అనౌన్సర్‌గా శ్రోతల అభిమానపాత్రమైన వ్యక్తి! శారదా శ్రీనివాసన్ గారి తరువాత జ్యోత్స్న గళానికి అంతటి అభిమానపాత్రత ఉండేది. నేనూ, తనూ కలిసి ఆకాశవాణి హైదరాబాద్ కేంద్రంలో అయిదారు సంవత్సరాలు 'పరిచయపత్రం` శ్రోతల ఉత్తరాలకు జవాబులు కార్యక్రమం చేసాం ఆ తరువాత.

1979 ఫిబ్రవరిలో ట్రాన్స్‌మిషన్ ఎక్జిక్యూటివ్స్ అనబడే డ్యూటీ ఆఫీసర్లకు హైదరాబాద్‌లోనే రిఫ్రెషర్స్ కోర్సు జరిగింది. ఢిల్లీలో ప్రధాన శిక్షణా కేంద్రంగా ఉండగా హైదరాబాద్‌లో కూడా ప్రాంతీయ శిక్షణా విభాగం ఉంది. మా వివిధభారతి ఆఫీసు మేడమీదనే RTI (p) రీజనల్ ట్రైనింగ్ ఇనిస్టిట్యూట్ (ప్రోగ్రామ్స్) కూడా ఉండేది. మద్రాసు, పాండిచ్చేరి, బెంగుళూరు, గుల్బర్గా, ధార్వాడ, మంగుళూరు నుండి కూ వచ్చిన 'ట్రెక్స్`లు దాదాపు ఓ పదిమందికి పైగా, ఆ శిక్షణలో పదిరోజులు కలిసి గడపడం, వివిధ రాష్ట్రాలలో ఆకాశవాణి కేంద్రాలలో ట్రాన్స్‌మిషన్ నిర్వహణాధికారులుగా మా అనుభవాలను కలబోసుకోవడం, జరిగింది. 'నయగరా` కవుల్లో ఒకరయిన కీ.శే.ఏల్చూరి సుబ్రహ్మణ్యంగారి అబ్బాయి శ్రీఏల్చూరి మురళీధర్ కూడా విజయవాడ ఆకాశవాణిలో మాలానే డ్యూటీ ఆఫీసర్‌గా చేస్తూ, ఆ ట్రైనింగ్‌లోనే కలిసాడు. ఆ తరువాత కొన్నేళ్ళకు తను ఢిల్లీ శ్రీ వెంకటేశ్వరా విద్యాలయానికి లెక్చరర్‌గా

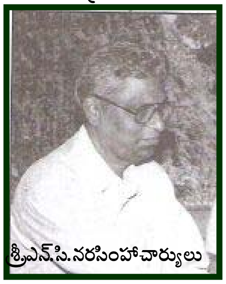
శ్రీఎస్.సి.నరసింహాచార్యులు

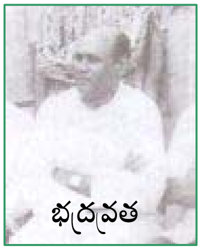
భద్రవ్రత

వెళ్ళిపోయాడు. తను మంచి విద్వత్తుగలవాడు. ఆ శిక్షణా కేంద్రానికి డైరెక్టర్‌గా శ్రీ భద్రవ్రత గారున్నారప్పుడు. ఆకాశవాణి కేంద్రానికి (హైదరాబాద్ ప్రధాన కేంద్రానికి) శ్రీ జె.డి. బవేజా డైరెక్టర్‌గా ఉండేవారు. శ్రీ నండూరి విఠల్ అప్పటికి దూరదర్శన్ కేంద్రం డైరెక్టరయ్యారు. అప్పటికే ఆకాశవాణి నుంచి రిటైరయిన స్టేషన్ డైరెక్టర్లు శ్రీ బాలాంతరపు రజనీ కాంతరావుగారు, శ్రీ అయ్యగారి వీరభద్రరావుగారు, అసిస్టెంట్ డైరెక్టర్‌గా ఉన్న శ్రీపి.శ్రీనివాసన్ గారు - ట్రాన్స్‌మిషన్‌కూ, కార్యక్రమాలకూ సంబంధించిన తరగతులు తీసుకున్నారు. డ్యూటీస్ గురించీ, రోజువారీ సమస్యలగురించీ, ఆకాశవాణి ప్రజా

సంబంధాలగురించీ, మైక్రోఫోన్లు, స్టూడియోల సంవిధానం గురించి స్టేషన్ ఇంజినీర్, అలాగే క్యూషీట్స్, లాగ్‌బుక్స్, ప్రోగ్రాం తయారీ వంటివాటితో... నేను వృత్తిరీత్యా పాల్గొన్న ఆ శిక్షణా తరగతి, మొదటిది కావడంతో, నాకు ఎంతో ఉత్సాహకారకంగా గుర్తుండిపోయింది!

ట్రైనింగులో మేమంతా

నేను వివిధ భారతిలో ట్రాన్స్‌మిషన్ ఎక్జిక్యూటివ్‌గా ఉండగా మాకు పెక్స్(కో) (ప్రోగ్రాం ఎక్జిక్యూటివ్ కో ఆర్డినేటర్)గా ఉన్న శ్రీఎన్.సి.నరసింహాచార్యులుగారు (శ్రీ నల్లాన్ చక్రవర్తుల నరసింహాచార్య) ఎంతో సిస్టమాటిక్‌గానూ, ఎంకరేజింగ్‌గానూ ఉండేవారు. ఆయన పనిచేసే విధానం ఎంతో స్ఫూర్తిదాయకంగా ఉండేది. నేను ఆకాశవాణిలో తదనంతర కాలంలో 'పెక్స్‌కో' అయ్యాక, ఆయన మార్గాన్నే అనుసరించినందునే మంచిపేరే తెచ్చుకోగలననుకుంటూ ఉంటాను ఇప్పటికీ. 'చక్రవర్తి' పేర ఆయనకూడా 'దాసవర్యాః కనకః' వంటి సంస్కృత నాటికలు రాసి, ప్రసారం చేసినవారు. తొలుత కొహిమా వంటి నార్త్‌ఈస్ట్ ప్రాంతాల్లో, విజయవాడలో డ్యూటీ ఆఫీసర్‌గా చేసి, ప్రమోషన్ మీదనే ప్రోగ్రాం ఎక్జిక్యూటివ్‌గా వివిధభారతిలో చేస్తూండేవారు. వృత్తిపరంగా నాకు ఎలాంటి సలహా, సంప్రదింపులయినా అప్పట్లో ఆయననుండే పొందేవాడిని. నేను ఉద్యోగంలో చేరాకనే ఉస్మానియా యూనివర్సిటీలో ఎం.ఫిల్ పూర్తి చేయగలిగానంటే - అందుకు ఆయన సహకారమూ ఓ కారణం! 2007 జనవరిలో వివిధభారతి హైదరాబాద్ కేంద్రం నుండే నేను పెక్స్‌కోగా, డి.డి.ఓగా ఉండగా ఆయన డైరెక్టర్‌గా రిటైరవడం ఓ చిత్రం!

(వచ్చేనెల కబుర్లలో మరికొన్ని చెప్పుకుందాం)

NEW
Click here to share your comments on this article